

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, SREDA, 5. XII. 1951

ŠTEV. 86 (455)

Z molkom in potvorbami poraza ni mogoče prikriti

Edinstveni poraz, ki so ga dosedanja neomejeni vladarji v ustanovah kmetijske zbornice doživeli pri kmečko-zbornih volitvah, jim je segel tako globoko v kosti in mozeg, da še vedno niso mogli priti prav do sapa. V dolgovernih razgledanjih v „Volkszeitung“ so sicer skušali po zgledu sejmskih čarovnikov napraviti iz črnega belo. V silni zadregi so morda resno računali, da se bo le našel kdo, ki bo trikom nasedel in navsezadnje celo verjel, da je poraz pravzaprav zmaga.

Pri svojem jalovem trudu so se seve skrbno izognili najbolj bolečemu poglavju, namreč izidu volitev v tistih krajih in občinah, kjer je postavila Kmečka gospodarska zveza svoje kandidate.

Nič ni pomagalo, da je dosednji prezident kmetijske zbornice pričel svojo predvolilno propagandno turnejo ravno v teh krajih. Prav tako jim nič ni koristilo, da so še tik pred volitvami nasuli v Podjuni letake v nemškem in slovenskem jeziku (ljudje so se samo začudeno spraševali zakaj tudi v slovenskem, ne pa v vindišarskem jeziku, ko pa so vendar letos spomladi našli tod samo še Nemce in „Vindišarje“). Tokrat tudi naših najbolj vernih mamic niso mogli preplašiti s strašilom komunizma in jih niso mogli prepričati, da je večno zveličanje možno samo s pomočjo OeVP-jevskih veljakov, kajti zadnja leta so preveč očitno pokazali, da so jim bolj pri srcu subvencije in mamoni v lastnih žepih kakor pa nebeško plačilo za nesebično delo v korist delovnih ljudi. Volk se je tokrat zaman oblekel v ovčje kožuhe. Ljudje so postali tankovidni in so prevaro pravočasno spoznali.

V Afriki živi čudaški ptič noj, ki ima to navado, da vtakne svojo glavo v pesek če noče videti, kar se okoli njega godi. Po volitvah so bauernbundovski veljaki precej podobni tem ptičem. Polomijo, ki so jo doživeli po naših vaseh, enostavno nočejo videti, misleč, da bo manj vidna čim dalje bodo o njej govorili ali pisali. Nam je to končno vseno, saj z molkom uspeha KGZ ne bodo mogli niti za trohico zmanjšati. Pred svojimi občutno zredčenimi pristasi pa tudi s tem ne bodo mogli prikriti, kje jih čelvelj najbolj žuli. Molč je končno tudi neke vrste priznanje.

Nekaterim drugim, ki so skušali pred volitvami prav tako ribariti v kalnem s tem, da so volilno skupnost v KGZ skušali ožigosati kot „titokomunistično“ s ciljem, da bi jo na nek način le zrahljali, ko je že niso mogli razbiti, ni šel izid volitev, kakor izgleda, nič manj na živce. Med te kroge spadajo ljudje, ki skrivajo

svojo barvo za „neodvisnim“ dnevnikom „Kleine Zeitung“. V svojem srdu nad uspehi KGZ so se zatekli kratkoma k grobim potvorbam. Izkoriščajoč dejstvo, da niti deželna volilna oblast niti dnevno časopisje ni objavilo celotnega pregleda volilnih izidov po občinah, je „Kleine Zeitung“, da bi pred avstrijsko javnostjo prikrija resnico, brez vsakega čuta odgovornosti zapisala:

„Približno v enakem razmerju kakor v okrajnih kmečkih zbornicah so dobili Slovenci zastopnike tudi v krajevnih kmečkih odborih. Kakor pri občinskih volitvah, je dosegla slovenska KGZ tudi pri kmečko-zbornih volitvah samo v eni sami občini dežele absolutno večino.“

Laž ima kratke noge in je bila razkrinkana prej preden so jo zapisali. Tudi lažnjivi potvarjalci bodo morali vzeti na znanje dejstvo, da so si naši kmetje v KGZ priborili v 35 občinah, kjer so postavili svoje kandidate, neprijemno več zastopnikov v krajevnih kmečke od-

bore kakor je razmerje v okrajnih kmečkih zbornicah. To pa zato, ker jim v občinah niti preračunana volilna geometrija krivičnega zakona ni mogla preprečiti uspeha, kar se je v okrajih načrtno moglo doseči tudi samo z zložitvijo slovenskih sodnih okrajev z nemškimi v en sam volilni okoliš. V navedenih 35 občinah je dobila Kmečka gospodarska zveza več mandatov kakor vsaka druga stranka. Tu so številke: KGZ 76, ÖVP 75, SPÖ 48, VdU 11.

Prav tako neizpodbitno je dejstvo, da je KGZ dobila absolutno večino ne le v eni sami občini, temveč v 7 občinah, poleg tega pa še relativno večino v nadaljnjih 10 občinah.

To so dejstva, ki jih ni mogoče prikriti niti z molkom niti z lažjo. Da bodo prišla do učinkovitega in za naše kmečko prebivalstvo čim bolj koristnega izraza, za to bodo poskrbeli izvoljeni kandidati Kmečke gospodarske zveze, katerim so volilci v tako častnem številu izkazali svoje zaupanje.

Enoten odpor zoper vsako napadalnost
Zasedanje Glavne skupščine Mednarodne federacije bivših borcev

V Beogradu se je končalo večdnevno drugo letno zasedanje Glavne skupščine Mednarodne federacije organizacij bivših borcev. Zasedanja so se udeležili zastopniki iz 18 držav, med njimi Albert Morel, predsednik Mednarodne zveze borcev, ki združuje 30 milijonov bivših borcev in invalidov.

Na zasedanju je govoril tudi maršal Tito in podrobno orisal sedanjí položaj v svetu, ko so spet na delu sile, da bi zanetile novo vojno, zato pa je nujna dosledna borba za mir, ker — kakor je poudaril — bo mir zagotovljen, če se bodo vse miroljubne sile na svetu združile v enotnem odporu zoper vsako napadalnost.

Delegati so na zasedanju sprejeli večje številno resolucijo, tako resolucijo, ki zahteva zaščito vojnih ujetnikov pred ubijanjem in sla-

bim ravnanjem, nato resolucijo o razorožitvi, o pomoči kolonialnim narodom, kakor tudi o miru in mednarodnem sodelovanju.

Pred zaključkom zasedanja so prečitali večje število poslanic, ki so jih poslale vidne osebnosti in organizacije iz vsega sveta. Med drugimi so poslali poslanice zvezni prezident Theodor Körner, predsednik ZDA Truman, predsednik francoske republike Auriol in gospa Eleanor Roosevelt. Prezident Körner pravi v svoji poslanici, da so tisti ljudje, ki so na lastni koži občutili strahote vojne, v prvi vrsti upravičeni, da vodijo in podpirajo prizadevanja človeštva za trajen mir. Vse poslanice pa izražajo prepričanje, da bo federacija prispevala k razumevanju med ljudmi in k plodnemu sodelovanju pri obrambi miru.

Velike proslave ob dnevu republike

Po vsej Jugoslaviji so bile ob dnevu republike veličastne proslave, na katerih so jugoslovanski narodi slavnostno obhajali osmo obletnico ustanovitve nove Jugoslavije. Mesta in vasi so bila v zelenju in zastavah, povsod se je praznično razpoloženo ljudstvo ob veseli godbi zbiralo na zborovanjih in prireditvah.

Že na predvečer velikega praznika so se Ljubljancani zbrali na svečani akademiji v Operi, ki sta jo priredila Prezidijska ljudske skupščine LR Slovenije in predsedstvo vlade Slovenije. Na proslavi je imel slavnostni govor ljudski poslanec Stane Kavčič, ki je pokazal na razvoj Jugoslavije v zadnjih osmih letih ter zaključil:

Naš zgodovinski dan praznujemo enotni in trdno odločeno, da v prihodnjem letu izvršimo vse odločilne gospodarske naloge. V notranjem političnem življenju hočemo nadaljevati z razvojem socialistične demokracije. Razvijati in sprostiti hočemo vse ustvarjalne in konstruktivne sile za graditve lepšega in boljšega življenja naših narodov. Socialistična demokracija omogoča najširšo ustvarjalno dejavnost vsakomur, ki hoče sodelovati pri graditvi novega družbenega reda. Toda ne daje in ne bo dajala svobodnih rok vsem tistim sovražnikom ljudstva in njegove revolucije, ki bi radi uničili našo državo, izpodkopali pridobitve revolucije in preusmerili njen razvoj.

Smo in ostanemo čvrsto na liniji borbe za mir, za sodelovanje med narodi na osnovi enakopravnosti in spoštovanja suverenih pravic. Smo in ostanemo za krepitev Organizacije združenih narodov in za dosledno izpolnjevanje njenih načel in ciljev.

Ne ogrožamo in ne bomo ogrožali nikogar. Toda pripravljamo se in dobro se bomo pripravili za obrambo naše domovine, svobode in samostojnosti.

Tudi glavno mesto Beograd je imelo ob dnevu republike svečano zunanost in so vsi meščani proslavili praznik na veličasten način. V prezidijski ljudske skupščine je bil svečan sprejem, ki so se ga udeležili predsednik vlade maršal Tito, člani vlade, politbiroja, in CK KPJ, načelniki diplomatskih misij v Beogradu in številne osebe iz političnega, kulturnega in javnega življenja. Na svečanem zasedanju je predsednik prezidijske ljudske skupščine FLRJ dr. Ivan Ribar odlikoval maršala Tita, podpredsednika prezidijskega Mošo Pijada in predsednika gospodarskega sveta Borisa Kidriča z redom junaka socialističnega dela.

Proslave so bile tudi v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja, kjer je delovno ljudstvo z vsem navdušenjem praznovalo spominski dan. V Kopru je bila na Titovem trgu velika povorka z manifestacijo, na kateri se je kljub deževnemu vremenu zbralo kakih 15.000 ljudi. Po-

MIR BO ZAGOTOVLJEN, ČE SE BODO VSE MIROLJUBNE SILE NA SVETU ZDRUŽILE V ENOTNEM ODPORU ZOPER VSAKO NAPADALNOST

vorke je bila tudi v Bujah, popoldne pa so bile v obeh krajih športne in kulturne prireditve.

Poleg neštetihih proslav v Jugoslaviji pa so bili ob dnevu republike tudi svečani sprejemi v posameznih državah. V Celovcu je priredil jugoslovanski konzul legacijski svetnik Mitja Vošnjak sprejem, na katerem so se zbrali zastopniki koroške deželne vlade, političnega, kulturnega, gospodarskega in javnega življenja, kakor tudi številni zastopniki koroških Slovencev. Ob tej priložnosti je dr. Franc Petek v imenu Demokratske fronte delovnega ljudstva čestital prireditelju sprejema k sijajnim zmagam jugoslovanskih narodov v izgradnji njihove socialistične domovine in želel mnogo uspeha tudi pri nadaljnjem delu za čim lepšo bodočnost nove Jugoslavije.

Prav tako številne so tudi čestitke, ki so jih ob prazniku sprejeli jugoslovanski voditelji iz raznih držav. Tako je poslal indijski ministrski predsednik Nehru brzojavko, v kateri poudarja važnost prijateljstva in uspešnega sodelovanja med obema državama kot prispevek k ohranitvi miru v svetu. Čestitke so nadalje poslali predsednik ZDA Truman, predsednik italijanske republike Einaudi, švedski kralj Gustav Adolf, predsednik francoske republike Auriol, predsednik Mehike, zunanji minister Etiopije, zastopniki republikanskih Špancev, jugoslovanskih izseljencev v Ameriki in številni drugi.

Tajna pogajanja v Parizu

Na zasedanju Glavne skupščine Organizacije združenih narodov so zdaj na dnevnem redu razprave v posameznih odborih OZN. Medtem ko ostali odbori delajo na javnih sejah, se je odbor za razorožitev zatekel k tajnim pogajanjem. V odboru zastopa Združene države Amerike Jesupp, Veliko Britanijo Lloyd, Francijo Moch, Sovjetsko zvezo pa Višinski sam. O poteku teh razgovorov še niso objavili nobene kaje sporočila, izvedelo se je le toliko, da poteka v prirčnem razpoloženju, ker je Višinski baje opustil svoje propagandne govore.

Poseben politični odbor Glavne skupščine je več dni razpravljaj o jugoslovanski pritožbi proti Sovjetski zvezi in informbirojskim državam, ki jo je podrobno utemeljil jugoslovanski minister Djilas. Zastopniki posameznih držav so se v debati vsi razen sovjetskega bloka izrekli za jugoslovansko resolucijo in je bila pri glasovanju sprejeta s 50 proti 5 glasovom.

Foggia. — V meteorološki opazovalnici v Foggio so zabeležili rahel potres, katerega epicenter je bil nekje v bližini. Sunek so zabeležili tudi v Lucerni. Doslej še niso ugotovili nobene škode.

Teheran. — Senat je s 36 glasovi brez nasprotne glasu odobril zaupnico dr. Mosadiku in razpis splošnih volitev za 4. december, 24. senatorjev pri seji ni bilo navzočih.

Adenauer v Londonu

Zapadnonemški kancler dr. Adenauer je v ponedeljek prispel v London, kjer namerava ostati 5 dni. Med svojim bivanjem bo imel razgovore z ministrskim predsednikom Churchillom, zunanjim ministrom Edenom in drugimi ministri, poleg tega pa je predviden tudi sprejem pri kralju Juriju.

Dnevni red razgovorov je zelo obširen. Razpravljali bodo o bodočnosti Zapadne Nemčije, plačevanju vojnih dolgov, nemškem sodelovanju pri zapadni obrambi, nadalje o vprašanju nekaterih vojnih zločincev, pri čemer posebno poudarjajo imena Kesselring in von Manstein, o položaju Nemčije v Evropi, o odnosih s Sovjetsko zvezo in podobno. V splošnem pričakujejo, da bodo razgovori pripomogli k uvedbi normalnih angleško-nemških odnosov.

Po dvajsetih letih je Adenauer prvi nemški vladni šef, ki je stopil na angleška tla.

Izseljenci, pozor

Vse bivše izseljence opozarjamo, da poteče z 31. decembrom 1951 rok za vlaganje zahtev po povračilnem zakonu. Vsi, ki še niste vložili zahtev za povračilo svojega po nacistih zaplenjenega premoženja, napravite to nujno do konca tega leta.

Prav tako tudi opozarjamo, da se vsi izseljenci v svojem lastnem interesu prepričajo, če obsega zemljiška knjiga res vse parcele. Pri tem izrecno opozarjamo, da v mnogih primerih niso bile prepisane vse vložne številke in je treba povsod, kjer to ni bilo izvršeno, napraviti novo prošnjo za povrnitev na povračilno komisijo deželnega sodišča v Celovcu.

Hkrati ponovno opozarjamo, da naj vsi, ki še niso zaprosili za „Opferausweis“, to takoj storijo, ker rok za vlaganje prav tako poteče s koncem tega leta.

Zveza slovenskih izseljencev

Proračunska razprava - enkrat v drugi luči

Na Dunaju se danes prične zasedanje avstrijskega parlamenta. Na dnevnem redu je generalna razprava o državnem proračunu za prihodnje leto. V tako generalno razpravo o državnem proračunu se zbor državnih poslancev spusti vsako leto enkrat in sicer v zadnjih tednih, tako, da običajno pred nastopom zimskih parlamentarnih počitnic lahko podari stokrat prerešeni in premleti a v bistvu nikdar mnogo spremenjeni in vendar odobreni proračunski predlog kot božično darilo nazaj finančnemu ministru, ki se je tedne in mesece poprej trudil in ukvarjal z njim, preden ga je sestavil.

Ne smemo misliti, da je proračunska razprava samo proračunska razprava. V njenem okviru državni poslanci lahko govorijo o čemer koli, pa bodisi, da je to v nekaki zvezi z državnim proračunom ali pa tudi ne. Predvsem je to prilika za zagrizene strankarje, da mečejo ministrom drugih strank in sploh vsem svojim političnim nasprotnikom v parlamentu vse mogoče in nemogoče očitke v obraz, da se medseboj prerekajo in obtožujejo, (n. pr. poslanec Pollak ministra Gruberja, da je večkrat in več časa v Parizu kot pa v parlamentu, kjer bi moral dajati obračun o svojem „delu“) — vse to pa seveda na videz, kajti razen nekaterih ekstremistov so vsi spet složni ko sklepajo o tem ali onem zakonu in končno tudi ko sklepajo o državnem proračunu, kar gre vse v največji meri vedno spet na račun delovnih množic.

Seveda je proračunska debata v parlamentu zanimiva tudi za nas male ljudi, predvsem če znamo brati med vrstami poročil, ki jih prinašajo vsi časopisi na debelo in široko o tej razpravi. Med vrstami je namreč zapisano, koliko je na primer razlike med mesečno plačo državnega poslanca, ki jo dobi samo za to, da se

včasih popelje na Dunaj se tam usede v parlament, posluša govore, se morda kakšnekoli tudi sam oglasi, da dokaže važnost svoje prisotnosti ter da dvigne svojo roko ali pa jo pusti pod mizo, kakor mu pač vsakokrat ob glasovanju veli vodstvo stranke, od katere volivcev je bil izvoljen — in na drugi strani recimo podporo za brezposelnega delavca in nameščena, ki je leta in leta ob borem zaslužku plačeval zavarovalnino za morebitno brezposelnost, ali pa rento za žrtve fašističnega terorja in vojne. Med vrstami je zapisano tudi to, kar zanima pred vsem nas koroške Slovence, namreč, da državni poslanci za nas praktično nimajo niti besede, še manj pa kaj drugega. Nihče izmed poslancev ne govori o kulturnih potrebah koroških Slovencev, nihče o jezikovnih pravicah po koroških uradih in pri raznih državnih ustanovah. (kot jih avtonomni statut daje južnim Tirolcem) nihče o gospodarskem zapostavljanju našega ozemlja, nihče o koroških Slovencih sploh, razen tu pa tam to, da je

z njimi vse v najboljšem redu. (Pa še to le takrat, kadar je treba nasuti zunanjemu svetu peska v oči.)

Da bi se razprava o proračunu v parlamentu samem ne zavlekla preko nameranih parlamentarnih počitnic, ga je že skoraj ves pretekli mesec preresetaval tako imenovani finančni in proračunski pododbor parlamenta. Po zaključku te predhodne razprave pa so ugotovili, da je bilo v 94 „delovnih“ urah tega pododboru odbrenanih 253 govorov, med tem ko je lansko leto bilo „samo“ 228 govorov v 69 in pol urah, ter da je to „dokaz za povišano produktivnost“ odbora!

Da, če bo tudi avstrijski parlament ugotavljal v proračunski razpravi svoje delo in uspehe le po številu odbrenanih govorov in obse- denih „delovnih“ urah ter na ta način dokazoval svojo produktivnost in upravičenost obstoja, tedaj bi bilo res bolje, da ostanejo poslanci doma za pečjo in da tam razmišljajo o vzorno urejeni avstrijski demokraciji!

Velika brezposelnost na Goriškem

Kakor znano je v Italiji število brezposelnih eno izmed najvišjih v Evropi. Posebno po zadnji vojni Italija vedno prednjači s svojim številom brezposelnih. V Italiji sami pa je najbolj prizadeta Goriška, ki ima v tem oziru žalostno prvenstvo pred vsemi drugimi pokrajinami v državi.

Zadnji uradni podatki o številu brezposelnosti so od 30. septembra tega leta, ko so na Goriškem našli samo uradno vpisanih in priznanih brezposelnih delavcev 11.309, kar odgovarja 10 odstotkom celotnega prebivalstva

pokrajnine. Seveda pa je treba upoštevati, da je dejansko število brezposelnih še mnogo višje, kajti mnogo je kmečkih ljudi, ki so po več mesecev sicer brez zaposlitve, niso pa vpisani v uradnih seznamih. V zadnjih dveh mesecih se je to število še znatno zvišalo.

Vzroke nenavadno visoki brezposelnosti na Goriškem je v prvi vrsti treba iskati v dejstvu, da je pokrajina vsled razmejitev izgubila svoje naravno zaledje, od katerega je dejansko žive- la in prejela mnogo več, kot pa je sama nudila. Poleg tega pa je krivo temu tudi preveliko število priseljencev, tistih ljudi, ki jih oblasti naseljujejo v obmejnih krajih, „da bi utrdili in zavarovali državno mejo“, kakor trdijo nekateri italijanski krogi in njihovi časopisi. Podobno se je dogajalo tudi pri nas na Koroškem, ko so v slovenskih krajih načrtno naseljevali Nemce in jim nudili vsestransko pomoč. Da bi taki kolonizatorji postali čim bolj samostojni, so jim v Gorici zgradili posebno stanovanjsko naselje in celo srednješolski zavod. Pri takem naseljevanju „najzvestejših“ pa ne pomislijo, da je proti vsaki gospodarski logiki in celo list „Patrie dal Friul“ ne more razumeti, zakaj te osebe ne porazdelajo sorazmerno po raznih italijanskih pokrajinah, zlasti pa tam, kjer bi imeli večjo možnost zaposlitve.

Izgleda, da gre italijanskim oblastem v prvi vrsti za politične in šele potem za gospodarske koristi.

Angleška bela in egiptovska zelena knjiga

Angleško zunanje ministrstvo je objavilo belo knjigo, v kateri Velika Britanija obtožuje Egipt, da spravlja varnost vsega svobodnega sveta v nevarnost, ker ne upošteva predlogov za ustanovitev obrambnega poveljstva za Srednji vzhod. Nato navaja bela knjiga posamezna obdobja pogajanj med Veliko Britanijo in Egiptom, ki niso dovedla do nobenega uspeha.

Kot odgovor na angleško belo knjigo je egiptovski zunanji minister napovedal, da bo egiptovska vlada o istem vprašanju objavila zeleno knjigo, s katero hoče odgovoriti na britanske obtožbe.

Sprememba vlade v Perziji

Perzijski ministrski predsednik Mosadek je 1. t. m. spremenil svojo vlado. V glavnem so ostali isti člani vlade, zamenjani so bili le njihovi delokrogi. Na novo sta bila imenovana za ministra le Marteza Gazdan-Panah, ki je prevzel vojno ministrstvo, in Ali Amini, kateremu je poverjeno vodstvo ministrstva za gospodarstvo. Mosadek je svojo „novo“ vlado predstavil šahu in senatu.

Še vedno pogrešajo 4.5 milijona Nemcev

Zapadnonemška zvezna vlada je uradno sporočila, da pogrešajo po vojni 4.500.000 oseb, kakor je ugotovil poseben odbor nemškega Rdečega križa. Od teh jih je bilo skoraj pol milijon vojakov, medtem ko je bilo med civilnimi osebami 1,5 milijona „Volks-deutsche“, ostalih 1,6 milijona pa so bili pravi Nemci, tako imenovani „rajhovci“.

Omenjene civilne osebe so v glavnem internirali v taboriščih v Uralu, Ukrajini in okoliščini Moskve, skupno pa je bilo znanih okoli 4200 taborišč, kjer so živeli nemški civilisti. Od teh se jih je doslej vrnilo le kakih 35.000, medtem ko je bilo po poročilu nemškega Rdečega križa še letos znanih kakih 600 taborišč z nemškimi civilisti.

Pariz. — pravni in proračunski odbor OZN je odobril sirijsko resolucijo, ki zahteva znižanje in boljše uporabo 4.800.000 dolarjev, ki jih OZN letno uporabi za propagando. Resolucija priporoča ustanovitev pododboru 11 članov, ki naj pregleda izdatke, določene za prihodnje leto za propagando in informacije.

Washington. — V obveščenih krogih zatrjujejo, da bo sedanji veleposlanik ZDA v Rimu Dunn imenovan za prvega ameriškega veleposlanika na Japonskem po vojni.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — V skladu z obrambnimi načrti britanske vlade se je v oktobru število zaposlenega delavstva v kovinski, strojni in avtomobilski industriji povečalo za 20.000. V teh panogah industrije je sedaj zaposlenih 4 milijone 150 tisoč mož in žena, to je 215 tisoč več kot v sredini leta 1948.

Bern. — Zvezni svet je na svoji seji sklenil, da bo začel gospodarska pogajanja z jugoslovansko vlado. V kratkem bo odpotovala v Beograd delegacija, kjer se bo pogajala, da sedanje dogovore prilagodi novim okoliščinam in da za leto 1952 določi nov program medsebojnih dobav.

Las Vegas. — V puščavi Nevade je eksplodirala nova atomska bomba manjšega kalibra. Komisija za atomsko energijo sporoča, da je ta eksplozija zadnja v vrsti sedmih poizkusov v puščavi Nevade s sodelovanjem ameriške vojske. Odgovorni za te poizkuse Carroll Tyler je izjavil, da jih bodo držali v najstrožji tajnosti.

Dunaj. — V času od 1. januarja do 15. septembra je dunajska policijska direkcija kaznovala 2.500 oseb zaradi navijanja cen. Večje število navijalcev cen se bo moralo zagovarjati tudi še pred sodišči.

Teheran. — Ministrski predsednik Mosadek je sprejel Williama Warrena, ki je prišel iz New Yorka v Teheran. Razgovarjal se je o uporabi 23 milijonov dolarjev, ki so bili dodeljeni Iranu na podlagi četrte Trumanove točke.

London. — Angleški spodnji dom je z veliko večino 349 glasov odobril zakon o vzpostavitvi diplomatskih in trgovskih odnosov z Japonsko kakor so predvideni v japonski mirovni pogodbi.

London. — Angleški ministrski predsednik Winston Churchill je 30. novembra t. l. izpolnil 77 let.

Božična in novoletna voščila

Poslužite se in izrazite potom „Slovenskega vestnika“ božična in novoletna voščila. Izpolnite in izrežite naročilnico in jo pošljite na naslov: „Slovenski vestnik“, Celovec-Klagenfurt Gasometergasse 10.

NAROČILNICA

Ime:
Poklic:
Kraj bivališča:
Podpis:

Sarajevo. — Blizu Sarajeva na cesti pri Trnovem se je pripetila huda avtomobilska nesreča. Ponesrečeni avtomobil je padel s ceste v 80 m globoko sotesko male reke Željeznice. Pri tem je bilo 5 smrtnih žrtev in 3 osebe so bile težko ranjene.

Fusan. — Iz neznanih vzrokov je 29. novembra razneslo največje tovarno za izdelovanje vojaškega materiala v Južni Koreji. Doslej je zaradi treh eksplozij, ki so tovarno skoro popolnoma uničile, izgubilo življenje šest oseb, 250 oseb je brez strehe, okoli 50 oseb pa je bolj ali manj poškodovanih.

Resnica o veri v Jugoslaviji

Ameriški radio-komentator Pearson je poslal maršalu Titu pismo in ga prosil za odgovore na razna vprašanja. Med drugim mu je zastavil vprašanje, kako bi se dalo rešiti vprašanje bivšega zagrebskega nadškofa Stepinca. Ta svoj korak je Pearson opravičil z velikim zanimanjem ameriške javnosti za to vprašanje, zaradi česar smatra, da bi odgovor, ki bo to stvar pojasnil, lahko koristil nadaljnji okrepitevi odnosov med ZDA in Jugoslavijo.

Maršal Tito je poslal Pearsonu naslednji odgovor:

„Prejel sem vaše pismo, v katerem izražate željo, da bi vam odgovoril o zadevi Stepinca.

Predvsem se niti malo ne čudim, da tudi vas zanima vprašanje Stepinca, ker se je doslej največ Američanov, ki so prihajali k meni, zanimalo za zadevo tega obsojenca, ki ga je redno sodišče obsodilo za prestopke, storjene med okupacijo.

Vsaka vojna je strašna stvar za vsak narod, ki v njej sodeluje in vseeno, če bi to bilo tudi izven njegovih meja. Toda ta zadnja, t. j. druga svetovna vojna, je bila strašna žalostna za tiste države, na katerih ozemlju se je odigrala, zlasti pa še za tiste, ki so bile okupirane od fašističnih zavojevalcev. Taka država je bila tudi Jugoslavija, katere narodi so štiri leta preživljali najstrašnejšo tragedijo. Štiri leta je divjalo v naši državi najbolj kruto nasilje fašističnih okupatorjev Nemčije, Italije, Madžarske, Bolgarije. Na sto in stotisoče ljudi, nedolžnih otrok, žena in mož ter mladine je izgubilo svoje življenje samo zato, ker so ljubili svojo državo. Ne, to niso bili tisti, ki so se borili z orožjem v roki proti okupatorju, temveč so gorloke in nedolžne ljudi v vaseh in mestih ubijali posamezno ter množično s tem, da so jih

obešali, streljali v hišah in celo tudi v cerkvah, kot se je to dogajalo na Hrvaškem za vlade ustaškega režima Pavelića, čigar vladanje je obsojeni Stepinac ne le trpel, temveč tudi podpiral in blagoslovil.

Ali si morete sedaj predstavljati ogorčenost ljudstva po izgonu okupatorja proti temu visokemu cerkvenemu poglavarju, ki ni samo sodeloval z ustaškimi zločinci, blagoslovljajoč Paveličeve oborožene tolpe, temveč je dal tudi nasilno prekrščevati pravoslavne vernike v katoliško vero.

Zamislite si, da bi bila vaša država po nesreči okupirana in da bi se v državi našli izdajalci, ki bi podpirali okupatorja ter preganjali svoje rojake na način, kot se je to delalo pri nas. Kako bi po zmagi nad osvajalcem ravnali vaši državljani s tistimi, ki so bili na kakršen koli način v službi okupatorja in vseeno, če bi to bili tudi duhovniki? Ne zahtevam odgovora, ker sem globoko prepričan, da bi vse te ljudi globoko prezirali ali pa po stopnji zločina izročili roki pravice. Takih pri nas tudi med duhovniki ni bilo ravno malo, med nje pa spada tudi Stepinac.

Pišete, da bi bilo treba pozabiti preteklost zaradi dobrih odnosov z vašo državo in drugimi državami. Soglašam s tem, da je treba pozabiti preteklost in gledati na prihodnost. Po tem smo se ravnali po vseh letih po vojni to je bila in je naša politika do držav, katerih oblastniki so nam v pretekli vojni povzročili ogromno zla in nepopravljive škodo. Ta misel nas vodi v naši notranji politiki in mi smo do danes oprostili prestopke v preteklosti zaradi sodelovanja z okupatorji tisočim našim državljanom.

Mislite, da bi s Stepincom drugače postopali, tudi on bi prišel v svojem času na vrsto in bi bil oproščen, če se ne bi v to vmešala zunanja propaganda in če se vsa stvar ne bi spremenila v zunanji politični problem. Nekateri krogi v tujini so Stepinčev primer izkoristili za borbo proti naši državi in proti njenim splošnim interesom.

Mislim, da se še spominjate, da smo pred petimi ali šestimi meseci ponudili Vatikanu, da smo pripravljene Stepinca izpustiti iz zaporu pod pogojem, da zapusti Jugoslavijo. Na to ponudbo Vatikan sploh ni odgovoril, ampak je še povečal sovražno propagando proti Jugoslaviji v zvezi s Stepinčevim primerom, kar dokazuje, da Vatikanu ni do tega, da bi Stepinca rešil zaporu. Vatikan ga tako lahko prikazuje kot mučenika kljub temu, da mu v zaporu ničesar ne manjka, o čemer so se lahko prepričali že nekateri vaši rojaki, ki so ga obiskali v zaporu.

Na koncu vam lahko rečem, da bomo mi vseeno rešili vprašanje Stepinca brez Vatikana najkasneje v enem mesecu. Jasno pa je, da on v naši državi ne bo mogel več vršiti svoje funkcije visokega cerkvenega poglavarja.

Prepričan sem, da pri vas milijoni ne vedo in jim ni znana resnica, da je pri nas veroizpoved popolnoma svobodna; ne vedo, da ljudje pri nas svobodno hodijo v cerkev, da imamo šole, v katerih se vzgajajo novi mladi duhovniki in da v naši državi duhovniki dobivajo pokojnino od države. Med njimi so duhovniki katoliške cerkve, ki se lojalno ponašajo napram državi. Mi smo uredili tudi odnose s pravoslavnimi in muslimanskimi cerkvami, ki sta po številu vernikov dokaj številnejši.

Glejte, toliko sem hotel vam odgovoriti in nadejam se, da bo tudi to dovolj, da bi se vaši državljani bolj seznanili s pravim stanjem Stepinčeve zadeve in s položajem vere v naši državi.

KOLEDAR

Sreda, 5. december: Saba.
Četrtek, 6. december: Miklavž
Petek, 7. december: Ambrozij.

SPOMINSKI DNEVI

5. 12. 1791 Umrli na Dunaju skladatelj Wolfgang Amadeus Mozart — 1884 — Eden prvih slovenskih socialistov Zveznikar je bil obsojen na 8 let ječe, kazen so mu pozneje zvišali na 10 let.
6. 12. 1784 — Hud potrese v Ljubljani — 1824 — Slovenski književniki so vložili prošnjo za izhajanje prve slovenske literarne revije „Slavije“, dunajska vlada pa je prošnje odbila — 1936 — Umrli v Ljubljani skladatelj Emil Adamič, ki je napisal nad 100 skladb.
7. 12. 1805 — Cesar Napoleon je naložil ilirskim deželam 100 milijonov frankov kontribucije — 1835 — Izročena prometu prva železniška proga v Nemčiji med Nürnbergom in Fürthom — 1941 — Japonska je napadla Anglijo in Ameriko — 1944 — Partizani so osvobodili iz celskega zapora „Starega piskra“ 500 slovenskih talcev.

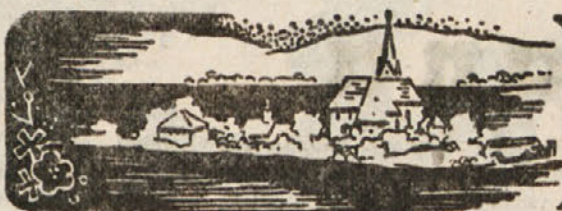
BRNCA

Skupini igralcev na Brnci in v okolici velja zares vse priznanje. Po prvem nastopu svoje novo naštudirane igre „Kadar se utrga oblak“ v Ločah, so igrali taisto igro v četrtek, 22. novembra in v soboto, 24. novembra t. l. zvečer, pri Prangerju na Brnci. Tudi tokrat so brnški igralci odigrali Žiganovo dramo v splošno zadovoljstvo številnega občinstva, ki je oba večera napolnilo Prangerjevo dvorano. Prevzeti in napolnjeni notranjega bogastva lepe odrske umetnosti so gledalci zapuščali svetišče boginje Talije. Pri sobotni predstavi je bil navzoč tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze, Tonče Šlaper, ki je v svojem pozdravnem nagovoru izrazil svoje veselje in zadovoljstvo nad zelo aktivnim in produktivnim delom brnških prosvetašev na področju odrske umetnosti, ki so pokazali, kaj vse se da doseči in napraviti iz drame, če se igralci stvari posvetijo z ljubeznijo in predanostjo.

V soboto, 1. decembra, zvečer pa so pohiteli brnški igralci s svojo dramo „Kadar se utrga oblak“ v oddaljeni Vernberk in jo tam uprizorili. Uspeh je bil res dober in so igralci s tem svojim dejanjem storili zelo hvalevredno delo, ker so v Vernberku, ravno tako kakor drugod, željni slovenske gledališke umetnosti in so le malokdaj deležni tako lepega užitka.

Cepprav se je požrtvovalna igralska skupina vrnila iz Vernberka šele v nedeljo zjutraj, so dali isti dan še dve predstavi in so nastopili opoldne in zvečer v operi „Miklavž prihaja“.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Casomergasse 10. Telefon 1824/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopolni nai se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.

Po naši zemlji

Kadar dopušča čas, čitajo naši kmetje slovenski tisk

Trdno kot granit stojijo kmečke družine na braniku slovenske zemlje in svoje grude. Kmečke družine so temelji in vogelni kamni slovenskega narodnega življa na Koroškem, na katerih so se razbili vsi poizkusi tujcev, ki bi radi izpodrinili slovensko ljudstvo na Koroškem. Ob trdih kmečkih grčah so se izjalovile vse take nakane.

Ni treba poudarjati: trdo in naporno je kmečko življenje, zahteva vsestranskega znanja in neutrudno delavnost. Trdo delo pa daje zdravje in vedrost duha in tudi neskaljeno veselje, „ker takemu pavru veselja ne zmanjka“, pa seveda tudi dela ne.

Danes je čas, ki nujno zahteva, da je kmet napreden in izobražen, ker te lastnosti mu ne

omogočajo edinole trdnjšo podlago v borbi za obstanek na svoji grudi, temveč mu tudi odpirajo nove in samostojne poglede na svet in življenje. Ne bo menda več držalo: „najneumnejši kmet ima najdebelejši krompir“.

Na sliki vidimo dva kmeta, ki jih poznamo. Dva kmeta sosedov v vasi, ki si rada izmenjavata svoje misli, izpopolnjujeta eden drugega s svojimi izkušnjami in obravnavata probleme, ki niso le povprečni. Oba pa čitata slovenski tisk in pričujoča slika kaže, ko imata v rokah „Slovenski vestnik“ in obravnavata njegovo vsebino.

Kdo na primer ne pozna Milača in ga nima rad v svoji družbi. Onega Milača, ki je mlad obiskoval kmetijsko šolo na Grmu, svoje pridobljeno znanje praktično izkoristil na kmetiji, onega Milača, ki je bil eden izmed najdelavnejših slovenskih prosvetašev, bodisi kot pevec ali najboljši igralec, ki se je hkrati pripravljaval v vodilnih vlogah na dveh ali treh odrih, Lojzeta, ki je bil vnet zadržnik in je odličen sosed svojim sosedom in gostoljuben gostitelj

vsem popotnikom, njega, ki si je ohranil do danes vedrino in svežost duha. In, kar ne smemo pozabiti, vnetega lovca, ki se ne ustraši niti divjega prašiča in odličnega družabnika, ki ga radi vidijo povsod, rad poje in spravi vse v dobro voljo v razigrani družbi. Tak je naš Milač in naj živi še mnoga leta!

Pa Mirko Črčej, dober in napreden gospodar je in dober del prebivalstva na slovenskem Koroškem ga pozna kot odličnega in poljudnega ljudskega govornika in so ga spoznali posebno v preteklih tednih, ko se je založil za volilne uspehe Kmečke gospodarske zveze. Posod, kjer je nastopil, zatrjujejo, da ni govoril gluhim ušesom, temveč je žel uspehe. Njemu samemu čestitamo, ker mu je bil poverjen mandat v okrajno kmečko zbornico v Velikovecu, kjer bo s svojim znanjem in poznavanjem naših razmer in potreb zastavil svoj vpliv za naše koristi.

Miklavževanje na Brnci

Staro in mlado se je veselilo Miklavža že dalj časa, odkar se je zvedelo, da bo njegov letošnji prihod prav posebno slovesen. Z godbo in plesom je napovedal svoj prihod.

Brnško SPD „Dobrač“, je pripravljalo opereto „Miklavž prihaja“ že skoro dobra dva meseca. Toda veliko težav je bilo treba premagati predno je lahko razveselilo občinstvo z nastopom. Male, nevede „angelčke“, ki so prihajali na vaje iz vseh strani, je bilo treba naučiti nebeškega petja in plesa, godce pa navaditi na rajsko godbo in končno se je moralo usposobiti nekaj starejših igralcev za spodobne svetnike; — gotovo vsak prizna, da vse to ni lahko delo nenazadnje pa je bilo še potrebno privaditi hudiče in hudičke peklenskim običajem, kar po navadi ne zahteva toliko napora. Vse to delo si je naložila na svoje rame neutrudna režiserka Slavica Kropivnikova.

Pa tudi vsi sodelavci so doprinesli za uprizoritev te lične operete mnogo žrtev. Več igralcev sodeluje pri odru Slovenske prosvetne zveze, ki je dal v preteklih dneh več predstav lepe drame „Kadar se utrga oblak“ na domačem odru in v več sosednjih krajih. Hkrati pa je že pričel z vajami za novo prireditev. Večkrat pa so morali igralci, ki se udeležujejo tudi v društvenem pevskem zboru, posecati pevske vaje, tako da so bili nekateri dan za dnem vsak večer zaposleni s prosvetnim delom. Takemu požrtvovalnemu prosvetnemu delova-

nju, ki je zares hvale vredno, lahko izrečemo vse priznanje.

Končno je prišel po velikih težavah dan uprizoritve naše operete. Dvakrat so jo uprizorili preteklo nedeljo: popoldne za mladi rod, zvečer pa za odraslo publiko. Obakrat se je zbralo številno občinstvo in se navduševalo zlasti nad večjim nastopom malega odrskega naraščaja.

Pri popoldanski prireditvi, ki je bila namenjena predvsem za mladino in otroke, je bila dvorana naravnost natrpana. Vsi mali pridneži in poredneži so pač pričakovali, da jim bo Miklavž z nebes prinesel zaželeno darilo. Številni se res niso varali. Dva velika koša daril je bilo razdeljenih in Miklavž je obdaril celo otroke iz Loč in Malošč, od koder so prispehi na prireditev.

Večurna prireditev pa je lahko beležila poleg številnih udeležencev od blizu in daleč, tudi časten obisk šefa urada za vezo FLRJ v Celovcu, tov. legacijskega svetnika Mitje Vošnjaka.

Po končanem sporedu večurne prireditve je obdaroval Miklavž precejšno število obiskovalcev, med njimi predvsem aktivne prosvetaše, katerim je pripravilo darila v veliki meri SPD „Dobrač“. Ob tej priložnosti Miklavž seveda ni pozabil na legacijskega svetnika in še več drugih gostov, ki so prišli na „Miklavževanje“ iz „daljnjih“ krajev.

Ob zaključku prireditve se je zahvalil igralcem, njihovu režiserju, tov. Slavici Kropivnikovi in tudi gostoljubni Prangerjevi družini za njihov trud tajnik SPZ in prikazal to kulturno prosvetno delo z našimi najmlajšimi kot važno in potrebno vzgojo našega narodnega naraščaja. Rekel je, da nam ob taki požrtvovalnosti, kakor so jo pokazali brnški prosvetaši, nikakor ni treba biti strah za našo narodno bodočnost. — Da, dokler bo žilav mladi rod, lahko z zaupanjem govorimo z našim Gregorčičem vzpodbudne besede:

— Naš rod bo tu gospodoval.
naš jezik, naše pravo!

CELOVEC

V ponedeljek je preteklo 25 let, odkar je pričel Radio Celovec oddajati svoje prve poskusne redne oddaje. Pred pričetkom rednih poskusnih oddaj je bila v Celovcu pomembna radio-razstava. Dne 12. februarja 1927 so pričeli v celovškem radiu z rednimi oddajami. V istem času je bilo na Koroškem 5615 vpisanih radio poslušalcev, dočim jih je bilo leta 1924 samo 81, leta 1925 37, leta 1926 pa 1786, ki so poslušali Dunaj in Graz z radio-prejemniki na elektrone. Danes šteje celovski oddajnik okoli 58.000 vpisanih poslušalcev.

19

Tu Zala umolkne. Solze ji zalijejo oči. Ihtela je kakor dete, ki je izgubilo v nepoznani deželi očeta in mater. Starček pa strmi in se čudi. Neverjetne se mu dozdevajo govorjene besede. Vstane, same radosti se trese, kolena se mu šibe. Čuti se srečnega, presrečnega. Tedaj pa raztegne roke, pade pred nesrečno ženo in objame njena kolena, govoreč s tresočim glasom:

„Ali si ti, zlati biser moj, iz Rožne doline, iz moje domovine? Ali poznaš mojega brata Mikla, ali veš za Serajnika? Ali še živita? Govori, mila žena!“

Začudena pogleda Zala nemirnega starčka, ki kleči pred njo. Nerazumljive se ji zde njegove besede. A v trenutku se ji zasvita v glavi. Se enkrat se ozre ostro v njegove oči ter vzklikne:

„Kdo ste vi, nesrečni mož? Ali ste — ali ste —“

„Jaz sem — Marko, Miklov brat“, ji odgovori žalostno starček.

„Vi ste brat — mojega — nesrečnega očeta? Vi ste moj stric, stric še bolj nesrečne Miklove Zale!“

Govoreč, se oklene sivolasega moža ter ga goreče poljubljuje v lice. Uganila je, da je on njen stric Marko,

o katerem ji je mnogokrat pripovedoval oče Serajnik. Mislila je vedno, da se njegova duša že veseli v nebesih, ali glej, zdaj je prišel naenkrat tu pred njo, kakor da bi bil vstal od mrtvih.

Dolgo sta govorila potem Zala in Marko o nezgodah svojega življenja. Z živimi barvami je slikal sivolasi mož krvave boje s Turki pred Belgradom. Opisoval je pogumnost svojega brata Mikla in prijatelja Serajnika. Iskreno je govoril o pobožnem menihu Kapistranu in o čudotvorni njegovi podobi Matere božje.

Sedaj je pokazala Zalika svojemu stricu Kapistranovo svetinjo. On jo je spoznal za tisto, katero je nosil sveti mož v boju in jo pozneje podaril njegovemu bratu Miklu zato, ker mu je bil rešil življenje.

Marko se ni mogel prečuditi na tem, kako Bog vodi pota človeška. Z navdušenostjo je prijel za znano sliko in jo pritisnil v božjem strahu na gorke prsi.

Zdaj je bil ves oživiljen, navdušen in ognjen. Novo življenje mu je vdahnila ta slika v ovenelo truplo. Nova nada mu je prešinila dušo in srce. V temni sužnosti se je bil postaral, bil osivel. Njegovo življenje je bilo podobno cvetlici, ki usahne in ovane, ako ji odvzameš luč in gorkoto svetlega sonca.

A zdaj se je starček zopet pomladil, njegove kite so postajale krepke. V sebi je čutil novo moč, novo življenje. Čutil se je čvrstega in čilega mladeniča, kakor takrat, ko je še pestoval nežno Zaliko doma v Rožni dolini.

„S solzami v očeh sva se ločila tvoj nesrečni oče in jaz od tebe v zibelki in od tvoje uboge matere. Tedaj sva šla neustrašena gotovi smrti naproti.“

S solzami v očeh pa te najdem zopet, draga Zalika, ali sam brez tvojega očeta, in povrh še v tuji, nepoznani deželi. Sedaj grem k novemu, boljšemu življenju.

Na tehle rokah sem te pestoval mlado dete. Ljubil sem te, kakor svojo kri, kakor svoje telo.

A ta ljubezen še ni zamrla v mojem srcu, ni se zadržila v temni sužnosti. Ne, ona še živi, a tem močnejše, moje dete. Za te hočem žrtvovati svojo kri. Poskusiti hočem, da te spravim iz teh zaduhlih zidov. Iztrgati te hočem iz mehkužnih, poželjivih rok nečloveških Turkov. Čim dalje te gledam, ljuba moja Zalika. Rešiti te moram. Privesti te hočem v naročje tvojemu dragemu Mirku!“

Zalika se je čudila nad to izpremembo sivolasega moža. Ali zaupala mu je. Iz njegovih oči je žarela goreča ljubezen, pogum in mladostna navdušenost. Njegovo največje hrepenenje, njegova največja želja je bila sedaj, da reši svojo ljubo Zaliko sužnosti in mučeniške smrti.

Dolgo sta se pogovarjala naša prijatelja. Zalika je s solzami v očeh tožila, kako jo je zvičajno izdala njena nekdanja prijateljica Almira in da je to gotovo storila le zaradi tega, da si prisvoji njenega ženina Mirka. A zdaj se najbrž sama ponaša, da je le ona rešila Mirka in njegove tovariše, in ljudje ji menda to tudi verjamejo.

Marsikaj sta si še povedala drug drugemu, a naposled se tudi dogovorila, kako in kdaj hočeta poskusiti, da utečeta.

Čas Markove straže je dotekel in on se je ločil, navdušen in oživiljen, od svoje drage bratične.

Drugi dan sta se skrivši, vsak po svoje, pripravljala

Naša hrana

Testenine in fižol

Testenine in fižol ni redek krožnik na mizi našega delovnega človeka, bodisi kmeta in delavca, bodisi meščana. Je pa to tudi izborna hrana, ki se premalo ceni.

Važnost sočivja

K sočivju spadajo fižol, grah, bob, leča, pešek (ceci), soja, da navedemo najbolj znane vrste. Njih značilnost je, da vsebujejo izredno mnogo beljakovin, ki so s škrobom in toliko temeljne snovi naše prehrane. Mnogo beljakovin vsebuje meso. Do nedavna so smatrali za žlahtne beljakovine samo one v mesu in zato so jih imenovali „gospoke“, ker meso uživa predvsem gospodski sloj; na drugi strani so imenovali rastlinske beljakovine „proletarske“, ker predvsem te so prišle v poštev za navadnega delovnega človeka. Zato pa so tudi marsikje imenovali fižol, grah, bob in drugo sočivje „meso ubogih“.

Prej so mislili, da le „gospoke“ beljakovine kot v mesu, mleku, ribah ali jajcih, zmorejo nuditi potrebno gradivo za celice in tkivo človeškega telesa. Danes vemo, da je to le deloma res, a vemo tudi, da so za človeško telo „proletarske“ beljakovine ravno tako važne kot „gospoke“, če ne še bolj, ker so bolj zdravilne.

Sočivje — moka

Pšenično zrno tudi vsebuje beljakovine. Toda medtem ko so beljakovine sočivja razdeljene po celim zrnu, so pri pšeničnem zrnu koncentrirane okoli klice: Pri mletju pšenice z modernimi stroji hočemo dobiti predvsem prav belo moko. Ta pa se nahaja predvsem v notranjosti zrna, in če hočemo da bo prav bela, moramo odstraniti luskine in pod to ležečo plast škroba in pa klico z vso bližnjo okolico. Zato pa vsebuje bela moka tem manj beljakovin, čim bolj bela je. Iz tega sledi, da ni pšenična moka glede prehrane istovredna s celim pšeničnim zrnom ali z moko iz celega pšeničnega zrna s klico in lupino, oziroma otrobi vred.

Kruh iz bele moke ni torej najbolj redilen, ker manjka beljakovine, oziroma ni soglasja med beljakovinami in škrobom. Isto velja tudi za testenine, saj so končno napravljene iz bele moke.

Popolnoma drugače pa je s hrano, ki je napravljena iz moke in iz sočivja. Mešanica iz obojih vsebuje obilo škroba (iz moke in sočivja) ter obilo beljakovin (iz sočivja). Zato pa je zveza med moko in sočivjem zelo posrečena.

Beljakovine v prebavi

Po najnovejšem raziskovanju znanstvenikov se v človeškem telesu beljakovine razcepijo v 24 različnih aminovih kislin, od katerih ima pri prebavi vsaka svoj pomen in namen četudi še ni spoznana važnost vseh. Neka-

tere (arginin in istidin) vplivajo oziroma urejajo, hranijo in vzdržujejo človeški stroj, ki je najbolj zapleten in zamotan med vsemi stroji na svetu.

Raziskovanja pa so dokazala, da vsebujejo beljakovine bele moke sorazmerno malo nekaterih in zelo važnih aminovih kislin, mnogo manj kot beljakovine sočivja. Tudi radi tega je sočivje priporočljivo.

Vitamin tiamin

Ta vitamin učinkuje predvsem na živčevje in je nujno potreben, če hočemo imeti zdrave živce. Tega vitamina pa je v sočivju mnogo, medtem ko ga v beli moki skoraj ni. Nahaja se sicer v pšeničnem zrnu, a gre z luskino v otrobi.

Mnogi moderni raziskovalci življenja in njegovih pojavov trdijo, da je pomanjkanje vitamina tiamin vzrok, če danes takšen del človeštva trpi na razstrojenju živcev, če je toliko norih, itd. Nadalje trdijo, da je človek radi po-

manjkanja tiamina izgubil smisel za čast, za poštenje, itd. Odstotek takih je zelo narasel v zadnjih 10 letih, odkar poznamo valjčne mline in dobivamo belo moko in jemo beli kruh. — Nadalje trdijo, da je odstotek takih ljudi mnogo višji v aristokratskih kot v proletarskih slojih, pač zato, ker se v proletarskih krogih še vedno uživa temnejši kruh, v katerem se nahaja še nekaj otrobi, tega najdragocenejšega dela pšeničnega zrna. Drugi vzrok tiči tudi v tem, da proletarski sloj uživa več sočivja, več fižola in tudi več testenin s fižolom. Zato pa je v proletarski hrani dovolj vitamina, tega prepotrebne vitamina.

Zato pa držimo v časti naš krožnik testenin s fižolom in še česče naj pride na mizo, saj je tečna in zdrava hrana.

Enako dober je tudi grah. Če sta fižol in grah stara in trda, deni jih močiti prejšnji večer in dodaj malo bikarbonatne sode.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Četrtek, 6. december:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Kmečka oddaja.

Petek, 7. december:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Za podeželsko ženo — 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Pevska ura — 16.20 Za mladino — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Kmečka oddaja.

Sobota, 8. december:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.00 Slovenska oddaja — 9.30 Kar si želite — 10.15 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.20 Zeli si kaj! — 14.30 Pozdrav zate — 15.10 Kulturno zrcalo tedna — 18.00 Nekaj za nabiralec znamk — 18.30 Slovenska oddaja.

RADIO LJUBLJANA

Četrtek, 6. december:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Gospodinski nasveti — 14.00 Jezikovni pogovori — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Literarno-glasbena oddaja — 17.10 Kaj je to — pesem? — 17.40 Po različnih platih — o različnih stvarih — 19.15 Melodije na vrliških orglah — 19.45 Zabavna glasba —

20.00 Domače aktualnosti — 20.45 Tri turkestanke ljubavne pesmi — 22.15 Lahek nočni koncert.

Petek, 7. december:

5.30 do 7.30 Pester glasbeni spored — 6.40 Gospodinski nasveti — 12.00 Melodije iz filmov — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Želeli ste — poslušajte! — 16.20 Koncert po željah — 17.10 Igra Kmečki trio — 17.45 Lahka glasba — 18.10 Za pionirje — 18.30 Igra Študentski plesni sekstet — 19.15 Naši najmlajši vam bodo zapeli — 19.45 Zabavna glasba — 20.00 „Svet v satiri in humorju“ — 21.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 22.15 Igrajo mali orkestri.

Sobota, 8. december:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Arife iz Dvorakovih oper — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Melodije za razvedrilo — 14.00 O filmih, ki jih gledamo — 14.10 50 minut po Jugoslaviji — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Želeli ste — poslušajte! — 17.10 Igra orkester Russell Bennett — 17.40 Veseli zvoki na harmoniki — 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.20 Popevke v valčkovem ritmu — 19.45 Zabavna glasba — 20.00 Štirideset veselih minut — 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 22.15 Za ples in razvedrilo.

Nova vrsta cigaret

Avstrijska tobačna industrija pripravlja novo vrsto cigaret. Nova vrsta bo izdelana iz ameriških tobakov in po načinu ameriške proizvodnje. Nova cigareta „Old Splendor“ bo imela vse prednosti ameriške cigarete tako po obliki, kakor po okusu. Ceno bo določil glavni odbor državnega zbora. Verjetno bodo novo vrsto cigaret spravili k božiču na trg.

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 4. do 6. decembra:

„Anna Karenina“

Dne 7. decembra ob 10. in 14. uri:

„Bergkristall“

Peterhof

Od 4. do 6. decembra:

„Das war ein Kampf“

Od 7. do 10. decembra:

„Die drei Musketiere“ (barvni film)

KRIVA VRBA

Dne 5. in 6. decembra:

„Schatten der Nacht“

BOROVLJE

Dne 5. in 6. decembra:

„Hafenmelodie“

Živila na nakaznice

Na živilske nakaznice v 87. dodelitveni dobi bodo od deželne prehranbene urada izdajali naslednja živila: Sladkor: po 640 gramov na odrezke 3 in 4 živilskih nakaznic 86—88; po 400 gramov na odrezke 2/M. Umetno maslo: po 100 gramov na odrezke 17. Namizno olje: po 100 gramov na odrezke 19. Margarino: po 200 gramov na odrezke 16 živilskih nakaznic 86—88. Z ozirom na to, da bodo od 1. januarja prihodnjega leta izdajali živilske nakaznice v vsej državi vsakokrat za 1 mesec, zgubijo dne 31. decembra t. l. nakaznice za 86—88 dodelitveno dobo svojo veljavo.

Dunajski pomladanski velesojem 1952

Tiskovni urad dunajskega velesoja sporoča, da bo pomladanski velesojem 1952 v času od 9. do 16. marca.

Dobro obiskane kino-predstave

Kino predstave v celovških kino-dvoranah obišče letno povprečno 1,5 milijona oseb. Ta ogromen obisk kino-predstav pomeni tudi za občinsko blagajno znaten vir dohodkov na vseličnem davku. Število sedežev v celovških kino-dvoranah dosega okoli 2.500 prostorov. Gledališče in koncertna dvorana ne morejo beležiti tako številnega obiska. Okoli 850 sedežev v mestnem gledališču je obiskalo v preteklih letih približno 138.000 oseb in koncertno dvorano s 275 sedeži okoli 7.400 oseb.

50-urni delovni teden v Vzhodni Nemčiji

V Vzhodni Nemčiji so uvedli 50-urni delovni teden, hkrati pa so proglasili obligatno delo v nedeljah.

na tajni ponočni beg. Marko sam je vse priskrbel, kar je bilo potrebno, da se rešita.

Pozno v noči tistega dne je prišla zopet vrsta na Marka, da je stražil po hodnikih in mostovžu. Mrtva tišina je kraljevala v starem zidovju sultanove palače. Le njegove stopinje so skrivnostno odmevale, naznanjajoč, da vestno čuva stražnikovo oko. Ali naenkrat se je ustavil čuvaj in potrkal tiho na vrata Zaline sobe.

„Hitro se obleci v tole preprosto obleko!“ reče Marko, stopivši oprezno v Zalino sobo. „Jaz imam sedaj stražiti do ene ure ponoči. Imava torej malo časa. Lice si pobarvaj s črno barvo! Mislim, bodo, da si zamorska Afričanka in nizka služabnica na dvoru...“

Tako je dobro, kakor si zdaj.

Na, sedaj si še opaši ostro sabljo pod gornjo haljo! V nesreči ti utegne koristiti. Svojo prejšnjo obleko pa poskrbi bolj ko moreš, v roko pa vzemi tale zavitek! V njem je zame obleka, kakršno nosijo turški trgovci, in tudi nekaj blaga za na prodaj.

Zdaj pa pojdi in zakleni sobo za seboj!

In šla sta. Krepko in močno je stopal nočni stražnik po zvonečem mostovžu, tiho in rahlo pa je korakala pred njim — črna zamorska služabnica. V prsih ji je srce plalo, kolena so se tresla. Le en krik in klic, in obadva sta izgubljena!

Sem po dolgem hodniku je prikorakala sedaj nova straža. Zamolklo so doneli čuvajevi koraki po mostovžu, skrivnostno je odmevalo rožljanje njegovega orožja ob obokanih zidinah.

„Tule sem, pod tale obok stopi, Zala, in bodi mirna, kakor marmoren kip! Sicer sva izgubljena.“

Stražnika se nato pogovarjata. Marko zabiči svojemu tovarišu, naj pridno in vestno čuva. Osobito na ono sobo, iz katere se navadno čuje jok in stok, naj ostro pazi! Češ, nocoj je zadnja noč, ko stražijo nesrečno žensko; jutri se že preseli odtod — v boljše življenje.

Novi stražnik se je napotil naravnost k vratom one sobe, kjer je mislil, da biva nesrečna žena.

Marko pa je odvedel Zalo po neznanih, tajnih vežah in hodnikih. Tu odpre vrata in jih zopet zaklene. Tam spleza preko nizkega zidu in potegne Zalo za seboj. Ondi se zopet oglašja straži ter ji naznani stražniško geslo za nocojšnjo noč. Naposled prideta na veliki, z zidom zagrajeni cesarski vrt. Ondi splezata oba na visoko drevo in privežeta na močno vejo dolgo vrvo. Po njej se spravita po mnogih težkočah in velikem trudu na bližje ozidje, odtod pa ven v prostost.

Bila sta v mestnih ulicah. Sedaj se preobleče Marko v trgovsko obleko, da bi nihče v njem ne spoznal sultanovega služabnika.

Rumeno jutranje sonce je jelo ravno zlatiti visoke kupole cerkve sv. Sofije v Carigradu, ko dojdeta naša znanca srečno izven turške stolice na prosto. Še enkrat se ozreta po mestu svoje dolgoletne sužnosti in svojega trpljenja. Nato pa se zavijeta preko dolge, v gosto meglo zavite planjave proti severu v balkanske gore...

V cesarški palači so strežaji tisto jutro dolgo čakali, da vstane lepa služabnica sultanova. Vsi so ji zavidali tako mirno in trdno spanje. Ali njih čakanje je bilo zaman. Žena se ni zbudila, niti ganila se ni.

Vsi so že mislili, da je umrla ponoči, ali si storila kaj

žalega. Zatorej ulomijo vrata. A kako se zavzemo, ko ji ni nikjer ne sledu, ne tiru! Obupani so tekali stražniki in strežaji po vsem poslopju, ali lepe kristjanke ni bilo zaslediti nikjer.

Sultan je dal takoj vse stražnike vtakniti v temno ječo, le enega ne; zakaj Marka ni bilo nikjer. Proti večeru so šele zapazili na cesarskem vrtu vrv, ob zidu vi-sečo. In zdaj je bilo jasno kakor beli dan, da je s stražnikom vred ušla iz sužnosti lepa kristjanka.

Še tisti dan je poslal sultan jezdece za kristjansko sužnjo na vse strani svojega velikega cesarstva. Imeli so ukaz in povelje, obadva živa ujeti. Zatorej so po cele noči jahali na brzih turških konjih ter iskali ubegla kristjana.

Zaline zasledovalce in vohune imenuje slovenska narodna pravljica „pesjane“. O njih se pripoveduje, da so bili ljudje, ki imajo eno nogo in sredi čela le eno oko, in da so največji sovražniki kristjanske krvi. Od daleč že ovohajo kristjana. Zasledujejo ga, kakor zajca psi, dokler ga ne dobe v svojo pest. Njim ubežati je bilo torej za kristjana nemogoče.

Tako strašne ljudi je, kakor pripoveduje pravljica, poslal turški car za lepo Zaliko, da jo ugrabijo.

Večkrat so ju že bili jezdec zasledili. Ali Zalika in Marko sta se jim vselej srečno umaknila. Zvedela sta namreč skrivnost, kako je edino mogoče, uiti pesjanom.

V temni noči sta došla v veliki gozd v deželi bolgarski. Tu sta se hotela skriti. A počivati nista mogla nikjer, kajti divje zveri so ju preganjale povsod.

(Dalje)